

MAJKL BLEJK

IGRA S
VUKOVIMA

Prevela
Tatjana Milosavljević

Laguna

Naslov originala

Michael Blake

DANCES WITH WOLVES

Copyright © 1988 by Michael Blake

Foreword by Michael Blake Copyright © 2002

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Eksin Červenku

Na kraju, inspiracija je sve.

Predgovor

Moj prvi roman naučio me je kako da pišem. Godinama pre toga smatrao sam sebe piscem i povremeno se izdržavao radeći kao novinar. Međutim, iskustvo stvaranja tog prvog romana naučilo me je kako razvijanje zapleta, rečenična struktura, građenje likova i ostala umeća koja pripovedač mora posedovati zapravo ne čine najveći deo vizije.

Najveći deo kreativne vizije jeste srce.

Upravo moje srce mi je početkom 1986. godine reklo da bi trebalo da izbegavam sve izgleda za dobro plaćeno radno mesto, da se odreknem stana i svega ostalog što u savremenom životu uzimamo zdravo za gotovo, kako bih se mogao u celosti usredsrediti i pretočiti na papir priču koju više nisam mogao držati u sebi.

S nešto odeće i nasumičnom zbirkom dragocenih knjiga i dokumenata spremljenih u prtljažnik krajslera 300 iz 1970, otisnuo sam se na krstarenje ulicama Los Anđelesa.

Ne odvajajući se od kutije pune nalivpera, uložaka za njih i praznih svezaka, prestao sam da živim i za šta sem za pisanje svoje priče. Pisao sam u bekstejdžu za vreme koncerata svojih prijatelja, u separeima kafića, na kaučima i podovima raznih

poznanika, i na komotnim, udobnim sedištima krajslera. Pisao sam i usamljen i bolestan, i deprimiran i jadan, boreći se da pobedim sve uobičajene pošasti ljudske psihe ne bih li ostvario naizgled jednostavan cilj pisanja romana.

Ironično, završetak *Igre s vukovima* zatekao me je gotovo na samom dnu. Takoreći praznih džepova i bez krova nad glavom, napustio sam svoj hronično marginalni život u Los Angelesu i uputio se istočno s dovoljno novca za hranu i gorivo za mesec dana. Osamnaest meseci kasnije, objavljivanje knjige *Igra s Vukovima*, a nedugo potom i snimanje filma, promenili su mi život onako kako ni u najluđim snovima nisam pomišljao da je moguće.

U godinama koje su usledile, retko kad sam morao da brinem kako da sastavim kraj s krajem i mogao sam da se bavim pisanjem onako kako sam nekad sanjario, ali nikad nisam verovao da se mogu do kraja ostvariti.

Uspeo sam da napišem još tri romana, među kojima je i *Holy Road*, drugi deo trilogije *Igra s Vukovima*.

Izuzetno je zadovoljstvo videti taj veliki trud predstavljen knjigom tako lepom i trajnom poput ove, i na tome mogu da zahvalim samo jednoj osobi... mojoj supruzi Merijen.

Većiti izvor inspiracije su mi i moja deca: Kvana, Monaseta i Lozen. Poput miliona drugih ljudi, želim da im ostavim baštinu koju će nastaviti da grade i, bez obzira na to koliko život ponekad ume da izgleda beznadežno, guram dalje zbog njih.

Ovo *Rimfakseovo* specijalno izdanje je, nadam se, početak dugog niza kvalitetnih, uglednih dela koja predstavljaju određenu stvarnu vrednost za sve koji smatraju da im književnost i umetnici koji je stvaraju obogaćuju život.

Majkl Blejk, 2002.

PRVO POGLAVLJE

jedan

Poručnik Danbar nije bio zaista progutan. Ali ta mu je reč prva pala na pamet.

Sve oko njega bilo je neizmerno.

Veličanstveno vedro nebo. Talasavi okean trave. Dokle god je pogled dopirao, nije bilo ničega drugog. Ni puta. Ni ulegnutih tragova teških kola s arnjevima da ih prate. Ničega sem praznog prostora.

Lutao je. Srce mu na ovu spoznaju zaigra nekako čudno, snažno.

Dok je sedeo na ravnom, otvorenom sedištu puštajući da mu se telo pomera zajedno s prerijom, misli poručnika Danbara usredsrediše se na njegovo razigrano srce. Bio je ushićen. A ipak, krv mu nije šumila. Čitala je. Ta zbrka mu predivno uposli um. Reči su mu se vrtele po glavi dok je pokušavao da prizove rečenice ili fraze koje bi opisale ono što oseća. Bilo je teško dokučivo.

Trećeg dana puta glas u njegovoj glavi izgovori reči: „Ovo je božje“, i učini mu se kako je ta rečenica najispravnija od svih

do tada. No poručnik Danbar nikad nije bio religiozan čovek i premda mu je rečenica zvučala ispravno, nije bio sasvim siguran šta da misli o njoj.

Da nije bio tako zanesen, poručnik Danbar bi po svoj prilici pronašao objašnjenje, ali obuzet sanjarenjem, samo ga je preskočio.

Poručnik Danbar se zaljubio. Zaljubio se u ovu divlju, prekrasnu zemlju i sve u njoj. Bila je to ona vrsta ljubavi o kakvoj ljudi sanjaju da je dožive s drugom dušom: nesebična i lišena svake sumnje, uzvišena i večna. Duh mu se uzdigao, a srce mu je igralo. Možda je to bio razlog što je naočiti konjički poručnik pomislio na religiju.

Krajičkom oka vide kad je Timons sagnuo glavu u stranu i po hiljaditi put pljunuo u bizonsku travu izdžikljalu do pojasa. Kao što često biva, pljuvačka je izletela u neravnomernom mlazu, koji natera vozara da otare usta. Danbar ne reče ništa, ali Timonsovo neprestano pljuvanje izazivalo mu je gađenje.

Bezazleno kakvo je bilo, svejedno mu je išlo na živce, kao kad si primoran da posmatraš nekog kako sve vreme čačka nos.

Celog prepodneva sedeli su jedan do drugog. Ali samo zato što je vetar dolazio iz dobrog pravca. Mada razmak između njih nije bio veći od dve stope,* britki povetarac duvao je s odgovarajuće strane i poručnik Danbar nije mogao da namiriše Timonsa. Još nije imao trideset godina, a već je bezbroj puta osetio vonj smrti, koji je bio gori od svega. No smrt je nešto što se uvek ukloni, što se zakopa ili zaobiđe, a s Timonsom se ništa od toga nije moglo učiniti. Kad god je vazduh drugačije strujao, Timonsov zadah obavijao je poručnika Danbara poput odvratnog, nevidljivog oblaka.

Stoga je poručnik, kad vetar dune iz pogrešnog pravca, silazio sa sedišta i penjao se na brdo zaliha natovarenih poza-di u kolima. Ponekad bi satima sedeo tamo gore. Ponekad bi

---

* 0,3048 metara. (Prim. prev.)

iskočio u visoku travu, odveo Ciska i odjahao milju* ili dve napred u izvidnicu.

On se sad osvrte prema Cisku, koji je tabanao za kolima njuške zadovoljno zarivene u zobnicu, dok mu se žučkasta dlaka presijavala na suncu. Danbar se osmehnu na prizor svog konja i načas požele da konji žive koliko i ljudi. Uz malo sreće, Cisko će poživeti još desetak, dvanaest godina. Imaće konja i posle njega, ali ovo je bila životinja na kakvu čovek naiđe jednom u životu. Nijedan neće moći da zauzme njegovo mesto, kad ga jednom više ne bude.

Dok je Danbar posmatrao, omaleni kulaš najednom podiže ćilibarski pogled iznad ruba zobnice, kao da bi da vidi gde je poručnik i, zadovoljan onim što je video, vrati se štrpkanju zrnevlja.

Ispravivši se na sedištu, Danbar zavuče ruku pod bluzu i izvuče presavijeni papir. Bio je zabrinut zbog ovog vojnog dokumenta, zato što je sadržavao njegova naređenja. Otkako su krenuli iz Fort Hejsa, najmanje pet ili šest puta prešao je zatamnjanim očima po papiru, ali to silno proučavanje nije mu pomoglo da se oseti išta bolje.

Ime mu je dva puta bilo pogrešno napisano. Major alkoholisanog daha, koji je potpisao dokument, nespretno je prevukao rukavom preko mastila pre no što se osušilo i zvanični potpis bio je sav razmrljan. Naređenje nije bilo datirano, pa je poručnik Danbar, kad su krenuli na put, sâm dopisao datum. Ali ispisao ga je olovkom i olovnosive brojke su odskakale od majorovih mastiljavih škrabotina i standardne štampe na formularu.

Zureći u zvanični dokument, poručnik Danbar uzdahnu. Papir nije izgledao kao vojno naređenje. Izgledao je kao običan otpadak.

Zagledanje naređenja podsetilo ga je kako je do njega uopšte došlo i to ga još više uzruja. Onaj razgovor s majorom alkoholisanog daha.

---

* Kopnena milja, 1.609 metara. (Prim. prev.)

Jedva čekajući da bude raspoređen, sa železničke stanice otišao je pravo u štab. Major je bio prvi i jedini s kojim je razgovarao od trenutka kad je tamo stigao, pa sve dok se tog poslepodneva nije popeo da zauzme svoje mesto na sedištu zaprežnih kola pored smrdljivog Timonsa.

Majorove zakrvavljene oči su dugo piljile u njega. Kad je konačno progovorio, ton mu je bio sarkastičan.

„Ratovao si s Indijancima, a?“

Poručnik Danbar nikad u životu nije video Indijanca, a kamoli se borio s njim. „Pa ne, zasad još nisam, gospodine. Ali pretpostavljam da bih mogao. Umem da se borim.“

„Borac, a?“

Poručnik Danbar ne odgovori na ovo. Čutke su se gledali, naizgled beskrajno dugo, a onda major poče da piše. Pisao je mahnito, nesvestan znoja što mu se slivao niz slepoočnice. Danbar je video još uljastih kapi kako miruju u formaciji na temenu gotovo ćelave glave. Masni pramenovi preostale kose bili su spleteni naokolo duž lobanje. Frizura podseti poručnika Danbara na nešto nezdravo.

Major je samo jednom zastao u svom piskaranju. Iskašljao je gromulju šlajma i ispljunuo je u ružno vedro pored pisaćeg stola. Poručnik Danbar istog časa požele da se njihov susret što pre okonča. Sve u vezi s ovim čovekom teralo ga je da razmišlja o bolesti.

Poručnik Danbar nije ni znao koliko je dobro pogodio, zato što je zdrav razum ovog majora već neko vreme visio o najtanjem koncu, koji je konačno pukao deset minuta pre no što je poručnik ušao u kancelariju. Major je mirno sedeo za pisaćim stolom, dlanova uredno sklopljenih ispred sebe, upravo zaboravivši čitav svoj život. Bio je to neuspešan život, održavan bednim milostinjama kakve se daju onima koji poslušno služe, ali ne ostavljaju nikakav trag. Međutim, sve te godine zaobilazjenja, sve te godine samotnog života neženje, sve te godine borbe sa flašom, nestale su kao čarolijom. Čemerno argatovanje

koje je obeležilo bitisanje majora Fembraua bilo je zamenjeno lepim događajem koji je imao da se odigra veoma brzo. Koliko pre večere postaće krunisani kralj Fort Hejsa.

Uto major završi pisanje i pruži mu papir.

„Raspoređen si u Fort Sedžvik; javićeš se direktno kapetanu Kargilu.“

Poručnik Danbar je zurio u mrljavi formular. „Razumem, gospodine. Kako da stignem tamo, gospodine?“

„Misliš da ne znam?“, major će oštro.

„Ne, gospodine, taman posla. Stvar je u tome da ja ne znam.“

Major se zavalio u svoju stolicu, gurnuvši obe ruke u pojas pantalona, i samozadovoljno se osmehnu.

„Danas sam nešto velikodušan, pa ću ti udovoljiti. Uskoro polaze kola natovarena raznom robom. Nađi seljačinu po imenu Timons, on će te povesti.“ Zatim pokaza u list papira u ruci poručnika Danbara. „Moj pečat će ti obezbediti siguran prolaz kroz sto pedeset milja teritorije divljaka.“ Od samog početka svoje karijere, poručnik Danbar je dobro znao da nije njegovo da preispituje kaprice pretpostavljenih garnizonskih oficira. Elegantno salutiravši, odgovori: „Razumem, gospodine“, i okrete se na peti. Pronašao je Timonsa, požurio natrag do voza da pokupi Ciska i u roku od pola sata izvezao se iz Fort Hejsa. Sada, zureći u naređenje posle sto milja na putu, on pomisli: valjda će sve biti u redu.

Oseti kako kola usporavaju. Kad su se zaustavila, Timons se zagleda u nešto što je ležalo nedaleko od njih u bizonskoj travi.

„Vidi ono tamo.“

Nešto se belelo u travi, ni dvadeset stopa daleko od kola, i njih dvojica siđoše da istraže.

Bio je to ljudski skelet, bleštavobelih kostiju, lobanje zagle-dane u nebo.

Poručnik Danbar kleče pored kostiju. Kroz rebra je rasla trava. Strele, dvadeset i više njih, štrčale su poput igala pozabanih u jastuče. Danbar iščupa jednu iz zemlje i počeo da je

okreće u rukama. Dok je prelazio prstima po telu strele, Timons se zacereka zavirivši mu preko ramena.

„A kod kuće tamo na istoku se pitaju: 'Što li nam ne piše?'“

dva

Te večeri je pljuštalo kao iz kabla. Pljusak je, međutim, nailazio u naletima, kako to već biva u letnjim olujama, izgledajući nekako manje vlažan nego u drugim godišnjim dobima, i dva putnika su mirno spavala pod arnjevima od nepromočivog platna.

Četvrti dan je protekao manje ili više poput ostalih, bez ikakvih uzbuđenja. Peti i šesti takođe. Poručnik Danbar je bio razočaran nedostatkom bizona. Nije video ni jednog jedinog. Timons reče kako velika krda ponekad samo nestanu. Potom dometnu da nema razloga za brigu, jer kad se pojave, biće ih kô skakavaca.

No isto tako nisu videli ni jednog jedinog Indijanca, što Timons već nije umeo da objasni. Doduše, dodao je, dabogda ih njegove oči nikad više ne videle, a i svakako je mnogo bolje što ih ne progone ti lopovi i prosjaci.

Sedmog dana Danbar je samo napola slušao Timonsa.

Dok su prevaljivali poslednje milje, sve je više razmišljao o dolasku u svoj novi garnizon.

tri

Očiju uprtih naviše u koncentraciji, kapetan Kargil je opipavao unutrašnjost usta. Sinu spoznaja, smesta propraćena mrštenjem.

Još jedan se klati, pomisli. Dođavola.

Kapetan se sumorno zagleda prvo u jedan i onda u drugi zid svog vlažnog kvartira* od busenja. Nije bilo ama baš ničega da se vidi. Ličio je na ćeliju.

Kvartir, pomisli sarkastično. Prokleti kvartir. Svi su već više od mesec dana tako govorili, čak i kapetan. Govorio je tako ne ustežući se pred svojim ljudima. I oni pred njim. Ali to nije bila njihova interna šala, bezbrižno zadirkivanje među drugovima. To je zaista bila psovka.

A trenutak je bio gadan.

Kapetan Kargil pusti da mu ruka padne od usta. Sedeo je sâm u pomrčini svog prokletog kvartira i osluškivao. Napolju je vladala tišina, a ta tišina je Kargilu slamala srce. U normalnim okolnostima, vazduh bi napolju bio ispunjen zvucima ljudi koji obavljaju svoje dužnosti. No ovde već mnogo dana nije bilo nikakvih dužnosti. Čak su i oni sitni, usputni poslovi bili ostavljeni po strani. A kapetan tu baš ništa nije mogao. To ga je i bolelo.

Osluškujući strašnu tišinu tog mesta, znao je da više ne može da čeka. Danas će morati da preduzme akciju koje se užasavao. I pored toga što je značila sramotu. Ili uništenje njegove karijere. Ili nešto još gore.

Izbaci „još gore“ sebi iz glave, pa s mukom ustade. Prišavši vratima, zaokupio se nakratko razlabavljenim dugmetom na bluzi. Dugme otpade s konca i odskakuta po podu. Nije se trudio da ga podigne. Nije imao čime da ga ponovo prišije.

Izašavši na bleštavo sunce, kapetan Kargil dozvoli sebi da samo još ovaj put zamisli da će ugledati kola iz Fort Hejsa kako stoje u dvorištu.

Tamo, međutim, nije bilo nikakvih kola. Samo isto sumorno mesto, ova rana na zemlji koja ni ime nije zasluživala.

Fort Sedžvik.

---

* Vojnički konak, vojnički stan izvan kasarne. (Prim. prev.)

Stojeći tako na vratima svoje ćelije od busenja, kapetan Kargil je izgledao mamurno. Bio je gologlav i umoran kao pseto, i razmišljao je o svemu, poslednji put.

U klimavom koralu, u kom se do pre ne tako mnogo vremena nalazilo pedeset konja, nije bilo više nijednog. Za protekla dva i po meseca konji su bili ukradeni, zamenjeni novima i potom ponovo ukradeni. Komanči su odveli sve do jednog.

Pogled mu pređe do skladišta za zalihe preko puta. Sem njegovog prokletog kvartira, bila je to jedina građevina u Fort Sedžviku koja je još uvek stajala. Bio je to loše odrađen posao od prvog časa. Niko nije znao kako se zida busenjem* i svega dve nedelje pošto je skladište podignuto, dobar deo krova se urušio. Jedan zid je bio toliko naheren da je bilo pravo čudo što uopšte stoji. Sigurno će se vrlo brzo srušiti.

Nije važno, pomisli kapetan Kargil prigušujući zevanje.

Skladište je bilo prazno. Bilo je prazno već skoro mesec dana. Živeli su od preostalih tvrdih biskvita i onoga što su uspevali da ustrele u preriji, uglavnom zečeva i biserki. Kako je silno priželjkivao povratak bizona. Voda mu poteče na usta pri pomisli na šniclu od bizonske grbe. Stisnuvši usta, s mukom zadrža suze.

Nije bilo ničega za jelo.

Prešao je pedesetak koraka gole vetrometine do ruba duboke jaruge nad kojom je bio podignut Fort Sedžvik i zagledao se naniže, u mirnu rečicu što je bešumno krivudala stotinak stopa ispod njega. Obale su bile prekrivene svakojakim otpadom, a čak i bez struje što je nosila vazduh naviše, do kapetanovih

---

* Pošto bi se teren obrastao divljom travom prvo pokosio, busenje se vadilo zajedno s korenima i zemljom, tako što se tlo zasecalo ašovom u obliku pravougaonika, vadilo i obrađivalo tako da obrazuje zemljani „blok“ (koren je držao zemlju na okupu). Ovaj mukotrpan posao je 1880-ih godina olakšan izumom naročitog pluga „skakavca“. Dobijeni blokovi slagali su se tako da su dve dužine bloka činile debljinu zida (oko dve stope, tj. oko 66 cm). (Prim. prev.)

nozdrva dopirao je težak smrad ljudskog izmeta. Ljudskog izmeta pomešanog sa svim ostalim što je dole trunulo.

Kapetan pređe pogledom po blagoj padini baš kad su se dvojica ljudi pojavila iz jedne od dvadesetak zemunica za spavanje što su nagrđivale padinu poput ožiljaka od boginja. Prljavi dvojac stajao je trepćući na bleštavom suncu. Natmureno su zurili u kapetana i ne pokušavajući da ga pozdrave. Kao ni Kargil njih. Vojnici se potom opet zavukoše u zemunicu, kao da ih je prizor njihovog zapovednika naterao na to, ostavivši kapetana da stoji sam na vrhu jaruge.

On pomisli na malu delegaciju koju su njegovi ljudi pre nekoliko dana poslali u busenjaru. Njihova molba bila je potpuno razumna. Neophodna, štaviše. No kapetan je ipak odlučio da ne preseče. Još se nadao kolima. Smatrao je kako mu je dužnost da im se nada.

Tokom osam dana koliko je otad prošlo, niko nije progovorio s njim, niti jednu jedinu reč. Sem poslepodnevnih odlazaka u lov, ljudi su se držali blizine svojih zemunica ne komunicirajući, retko se kad i pokazujući.

Kapetan Kargil se uputi natrag u svoj prokleti kvartir, ali zastade na pola puta. Stajao je nasred dvorišta buljeći u oguljene vrhove svojih čizama. Posle nekoliko časaka promrsi: „Sad“, i odmaršira pravcem iz kog je upravo došao. Što se više primicao rubu jaruge, korak mu je bio sve poletniji.

Tripud je pozvao kaplara Gesta pre no što primeti kretanje na otvoru jedne zemunice. Pojavila su se koščata ramena u jakni bez rukava i potom smrknuto lice pogleda uperenog uzbrdo. Vojnika odjednom spopade napad kašlja i Kargil sačeka da se smiri pre no što je progovorio.

„Za pet minuta okupi ljude ispred mog prokletog kvartira. Sve, čak i nesposobne za obavljanje dužnosti.“

Propisno salutiravši, vojnik se izgubi u rupi.

Dvadeset minuta kasnije posada Fort Sedžvika, koja je više ličila na grupu teško zlostavljanih robijaša nego na vojsku,

okupila se na ravnom, otvorenom prostoru ispred Kargilove bedne kolibe.

Bilo ih je osamnaest. Osamnaest od pedeset osam, koliko je jedinica brojala kad su tek došli ovamo. Trideset osam ljudi je otišlo preko brda, rizikujući izlaganje opasnostima što su ih čekale u preriji. Kargil je poslao sedam konjanika za najvećom grupom dezertera. Možda su izginuli ili su možda i sami dezertirali. Nikad se nisu vratili.

Sad je pred njim stajalo samo osamnaest mizernih ljudi. Kapetan Kargil se nakašlja.

„Ponesite oružje i sve ostalo do čega vam je stalo. Čim budete spremni, krećemo na marš natrag do Fort Hejsa.“

Sva osamnaestorica krenula su još pre no što je završio rečenicu, glavinjajući poput pijanaca ka svojim zemunicama na padini, kao da se boje da će se kapetan možda predomisлити ako ne požure.

Sve je bilo gotovo za manje od petnaest minuta. Kapetan Kargil i njegov avetinjski garnizon žustro su se isteturali na preriju i zacrtali sebi sto pedeset milja dugačak marš prema istoku, natrag do Hejsa.

Kad su otišli, tišina nad neuspelim spomenikom vojsci bila je potpuna. Posle pet minuta na obali rečice preko puta Fort Sedžvika pojavi se usamljeni vuk i zastade da onjuši povetarac što je duvao prema njemu. No onda, zaključivši kako je bolje da ne zalazi na to mrtvo mesto, nastavi dalje.

Tako se okončalo napuštanje te najisturenije vojne postaje, prethodnice veličanstvenog plana za dovođenje civilizacije duboko u srce Divljeg zapada. Vojska će to posmatrati kao običan peh, odlaganje širenja koje će možda morati da sačeka završetak Građanskog rata i obezbeđivanje odgovarajućih resursa koji će snabdevati čitav lanac utvrđenja. Vratit će se tamo, dabome, ali ovog časa je u zabeleženoj istoriji Fort Sedžvika došlo do obeshrabrujućeg zastoja. Izgubljeno poglavlje te istorije, jedino koje je ikad moglo pretendovati na slavu, samo što nije započelo.

četiri

Osvit zore zatekao je poručnika Danbara nestrpljivog. Dok je treptanjem odagnavao san neusredsređeno zureći u drvene letve kola dve stope iznad svoje glave, već je razmišljao o Fort Sedžviku. Pored hiljadu drugih stvari koje su mu se uzbuđeno vrtele po glavi, pitao se i u vezi s kapetanom Kargilom i ljudstvom, sa situacijom na terenu, ali i kako će izgledati njegova prva patrola.

Danas će konačno stići u garnizon u koji je raspoređen, i tako ostvariti svoj davnašnji san da služi na Granici.*

Zbacio je pokrivač u stranu i izvukao se ispod kola. Drhtureći na svetlu praskozorja, navukao je čizme i napravio nekoliko nestrpljivih koraka.

„Timonse“, prošaputa sagnuvši se i pogledavši pod kola.

Smrdljivi vozar je spavao kao top. Poručnik ga munu vrhom čizme.

„Timonse.“

„Ej, šta bi?“, jeknu vozar i uplašeno sede.

„Hajde da krenemo.“

pet

Kolona kapetana Kargila je napredovala, prešavši do ranog poslepodneva gotovo deset milja.

Istovremeno je donekle napredovao i moral. Ljudi su pevali, ponosne pesme tekle su pravo iz osokoljenih srca dok su s

---

* Eng.: *Frontier* odn. *American frontier*, zona dodira naseljene teritorije i one na kojoj još nije bilo zvaničnih naselja. Tadašnje američke vlasti su je zvanično definisale kao generalno nenaseljenu teritoriju s manje od dva stanovnika po kvadratnoj milji (razume se, ne računajući tzv. Indijance). Naziv Granica zadržao se veoma dugo, upravo zato što se fizička granica ove teritorije neprestano pomerala prema zapadu. (Prim. prev.)

mukom koračali prerijom. Zvuci su kapetanu Kargilu podizali duh ništa manje no ostalima. Pesa mu je ulivala ogromnu hrabrost. Vojska može da ga stavi pred streljački vod, ako hoće, ali on će ipak s osmehom popušiti svoju poslednju cigaretu. Doneo je ispravnu odluku. I niko ga nije mogao uveriti u suprotno.

Koračajući nepreglednim travnatim prostranstvom, osećao je kako ga obuzima davno zaboravljeno zadovoljstvo. Zadovoljstvo komande. Ponovo je razmišljao kao zapovednik. Priželjkivao je da je ovo pravi marš, da za njim idu vojnici na konjima.

Sada bih poslao izviđačke patrole, razmišljao je. I to po dobru milju na sever i jug.

Zapravo je i gledao prema jugu dok mu je misao o izviđačkim patrolama prolazila kroz glavu.

A onda se Kargil okrete ne znajući da bi jedna od tih patrola, da se tog časa našla milju odatle prema jugu, zaista naišla na nešto.

Naišla bi na dvojicu putnika zastalih da pogledaju izgorelu olupinu tovarnih kola što je ležala u plitkom jazu. Od jednog bi se širio gadan vonj, dok bi drugi, mlad čovek oštarih ali lepih crta, bio u uniformi.

No nije bilo izviđačkih patrola, pa tako ništa od toga nije otkriveno. Kolona kapetana Kargila odlučno je marširala dalje, grabeći s pesmom na istok prema Fort Hejsu.

A mladi poručnik i vozar su se, posle kratkog predaha, ponovo obreli na sedištu tovarnih kola napredujući ka zapadu, u pravcu Fort Sedžvika.

DRUGO POGLAVLJE

jedan

Drugog dana marša ljudi kapetana Kargila ubili su ženku bizona iz malog krda od desetak životinja, i predahnuli na nekoliko sati da se pogoste ukusnim mesom, onako kako to rade Indijanci. Ljudi su insistirali da ispeku dobru komadešku grbe za svog kapetana, a zapovedniku oči zasuziše od radosti kad je zario preostale zube u to rajsko meso i pustio da mu se topi u ustima.

Sreća nije napustila kolonu i oko podneva četvrtog dana naleteli su na inženjerijsku jedinicu, zemljomere s velikom naoružanom pratnjom. Majoru pod čijom se komandom nalazila, stanje Kargilovih ljudi kazivalo je sve o mukama koje su pretrpeli i smesta je saosetio s njima.

Dobivši na zajam dvanaest konja i jedna kola za bolesne, kolona kapetana Kargila kretala se neuporedivo brže i stigla u Fort Hejs za četiri dana.

dva

Biva ponekad da nam ono čega se najviše plašimo na kraju najmanje naudi, i upravo je tako bilo i u slučaju kapetana Kargila.

Nije bio uhapšen zbog napuštanja Fort Sedžvika – daleko od toga. Njegovi ljudi, koji su pre samo nekoliko dana bili opasno blizu tome da mu otkazu poslušnost, ispričali su sve o gladi i nedaćama u Fort Sedžviku, i nijedan vojnik nije propustio da pohvali kapetana Kargila kao vođu u kog imaju neograničeno poverenje. Svi do jednog su posvedočili da se, da njega nije bilo, niko od njih ne bi živ izvukao odande.

Smesta su preduzeta dva koraka. Komandant garnizona preneo je celu priču o prisilnom napuštanju Fort Sedžvika generalu Tajdu u oblasnom štabu u Sent Luisu, završivši svoj izveštaj preporukom da se Fort Sedžvik trajno napusti, barem do daljeg. General Tajd je bio sklon da se svim srcem složi s njim i Fort Sedžvik je, u roku od svega nekoliko dana, prestao da se povezuje s vladom Sjedinjenih Država. Postao je samo bezimena tačka u preriji. Drugi korak ticao se kapetana Kargila. Proglašen je istinskim herojem, za čime su, jedno za drugim, usledili medalja za hrabrost i unapređenje u majora. U oficirskoj menzi organizovana je „pobednička večera“ u njegovu čast.

Upravo na toj večeri, dok su pijuckali posle jela, Kargil je od jednog prijatelja čuo zanimljivu pričicu koja je pre njegovog pobedonosnog povratka kružila garnizonom.

Matori major Fembrau, administrativac koji se nikad ni po čemu nije istakao, skrenuo je s pameti. Jednog poslepodneva je izašao i stao nasred zbornog mesta nesuvislo bulazneći o neakvom svom kraljevstvu i stalno iznova zahtevajući svoju krunu. Jadnog čoveka su pre samo nekoliko dana otpremili na istok.

Slušajući pojedinosti ovog čudnog događaja, kapetan, dabome, nije imao pojma da je žalosni odlazak majora Fembraua ujedno značio i brisanje svakog traga poručnika Danbara. Mladi oficir je zvanično postojao samo u mutnim dubinama poremećenog mozga majora Fembraua.

Kargil je tako saznao i da je, ironijom sudbine, taj isti zlosrećni major otpravio tovarna kola puna zaliha za Fort Sedžvik.

Mora biti da su se u povratku mimoišli s njima. Kapetan Kargil i njegov poznanik slatko su se smejali zamišljajući vozara kako stiže na ono grozno mesto i pita se šta se kog đavola tu dogodilo. Išli su čak dotle da su mrtvi ozbiljni nagađali šta će vozar da uradi i zaključili da će, ako ima imalo pameti u glavi, nastaviti prema zapadu prodajući usput zalihe u raznim trgovačkim postajama. Kargil se, u sitne sate, polupijan oteturao u svoj kvartir, a glava mu je dotakla jastuk s predivnom pomišlju kako je Fort Sedžvik sada samo uspomena.

Tako se zbililo da je samo jedan čovek na kugli zemaljskoj imao predstavu o boravištu poručnika Danbara pa čak i da on uopšte postoji.

A taj čovek bio je štokavi neženja, civil kojeg niko nije zarezivao ni za suhu šljivu.

Timons.

TREĆE POGLAVLJE

jedan

Jedini znak života bilo je dronjavo parče šatorskog platna što je lagano lepršalo na ulazu u polusrušeno skladište. Čarlijao je poslepodnevni vetrić, ali sem pocepanog platna ništa se drugo nije pomeralo.

Da nije bilo natpisa, grubo urezanog u gredu iznad bivšeg stana kapetana Kargila, poručnik Danbar ne bi verovao da je došao na pravo mesto. Ali jasno je pisalo:

„Fort Sedžvik.“

Dvojica ljudi su ćutke sedela na kolima obazirući se po bednoj razvalini za koju se ispostavilo da je njihovo krajnje odredište.

Naposletku poručnik Danbar skoči na zemlju i oprezno zakorači preko praga kvartira kapetana Kargila. Posle nekoliko sekundi izađe i pogleda u Timonsa, koji je još sedeo na kolima.

„Ovi se nešto ne ubiše od tekućeg održavanja“, doviknu mu Timons.

Ali poručnik ne odgovori. Otišao je do skladišta, podigao platneni zastor na ulazu i zavirio unutra. No tamo nije imalo šta da se vidi i on se već sledećeg trenutka uputi natrag prema kolima.

Timons se zabljuje u njega i poče da odmahuje glavom.

„Ništa, hajde da istovarimo“, poručnik će mirno.

„Zašto, poručniče?“

„Zato što smo stigli?“

Timons se uzvrpolji na sedištu. „Al' ovde nema ničega“, zakrešta.

Poručnik Danbar se osvrte po svojoj novoj postaji. „Da, ovog časa nema.“

Između njih prostruja ćutanje, prožeto napetošću pat-pozicije. Danbaru je oružje visilo o boku, dok je Timons prevlačio prstima po dizginama. Potom ovaj pljunu u stranu, pored kola.

„Svi su pobjegli... il' su pobijeni.“ Besno je posmatrao poručnika, kao da više neće da trpi njegove gluposti. „Bolje bi nam bilo da se okrenemo i vrnemo otkud smo i pošli.“

No poručnik Danbar nije nameravao da se vraća. Šta se dogodilo Fort Sedžviku bilo je pitanje na koje je tek trebalo doznati odgovor. Možda su svi pobjegli i možda su svi bili mrtvi. Možda ima preživelih, na samo sat jahanja daleko, koji se muče da se dokopaju utvrđenja.

Postojao je, sem njegovog snažnog osećaja dužnosti, i dublji razlog da ostane tu. Ponekad čovek želi nešto tako silno da cena ili uslovi prestaju da predstavljaju prepreku. Poručnik Danbar je želeo Granicu više od svega. I sad se našao na njoj. Nije mu bilo važno kako izgleda Fort Sedžvik niti u kakvoj se situaciji nalazi. Bio je rešen.

Stoga mu se pogled ni za trenutak ne pokoleba kad je tihim, mirnim glasom rekao: „Ovo je moj garnizon, a to su zalihe koje pripadaju mom garnizonu.“

I dalje su se netremice gledali. Timonsu se usta razvukoše u osmeh. Onda se glasno nasmeja.

„Jes' ti poludeo, momče?“

Timons je ovo rekao znajući da je poručnik žutokljunac, da po svoj prilici nikad nije video borbu, da nikad nije bio na zapadu i da nije živeo dovoljno dugo da išta zna. „Jes' ti

poludeo, momče?“ Zvučalo je poput reči oca kome je već dosta sinovljevih gluposti.

Pogrešio je.

Poručnik Danbar nije bio žutokljunac. Bio je blage naravi i savestan, povremeno čak i nežan. Ali žutokljunac nije bio.

U životu se više nego nagledao bitaka. I bio je uspešan u njima, zato što je imao retku osobinu. Danbar je posedovao urođeni osećaj, neku vrstu šestog čula koje mu je govorilo kad da bude jak, nepopustljiv. A kada taj trenutak dođe, poručnik Danbar se pretvarao u bezumnu, smrtonosnu mašinu koja se nije davala isključiti. Ne dok ne postigne svoj cilj. Kad postane gusto, poručnik je udarao prvi. Oni što su pokušali da mu uzvrate, zažalili su zbog toga.

Reči „Jes' ti poludeo, momče?“ pokrenule su mehanizam te mašine i Timonsov osmeh počeo da blede kad je video da oči poručnika Danbara počinju da crne. Trenutak kasnije Timons ugleda kako se poručnikova desna ruka polako, promišljeno podiže. Ugleda kad se kraj Danbarove šake nežno spustio na dršku velikog mornaričkog revolvera što ga je nosio na boku. Ugleda kad je poručnikov kažiprst glatko skliznuo kroz štitnik okidača.

„Spuštaj dupe odatle i pomoz mi da istovarim.“

Ton ovih reči snažno je uticao na Timonsa. Taj ton mu je rekao da se na sceni najednom pojavila smrt. Njegova smrt.

Timons nije ni trepnuo. I nije ni pisnuo. Gotovo u jednom pokretu privezao je dizgine za kočnicu, skočio sa sedišta i žustrim korakom prešao pozadi, pa spustio stražnju stranicu na kolima i podigao prvi komad tereta koji je dohvatio.

dva

Nagurali su u skladište koliko god su mogli, a ostatak poslagali u nekadašnji Kargilov kvartir.

ČETVRTO POGLAVLJE

jedan

Rekavši kako će biti mesečine i kako želi da požuri, Timons se u sumrak izvezao iz utvrđenja.

Poručnik Danbar je seo na zemlju, smotao sebi cigaretu i posmatrao tovarna kola kako u daljini postaju sve manja. Sunce je potonulo otprilike kad su kola sasvim nestala s vidika i dugo je sedeo u mraku, srećan što mu tišina pravi društvo. Posle oko sat vremena osetio je kako su mu se zglobovi ukrutili, pa je ustao i otišao u kolibu kapetana Kargila.

Najednom umoran, sručio se potpuno obučan na mali ležaj koji je sebi napravio usred džakova i kutija, i spustio glavu.

Te noći je osluškivao poput zeca. San mu je teško dolazio na oči. Svaki tihi šum u pomrčini zahtevao je objašnjenje koje Danbar nije imao. Noć je na ovo mesto donela nešto čudno, što po danu nije osetio.

Samo što bi počeo da tone u san, pucanje grančice ili jedva čujan, udaljen pljusak u rečici ponovo bi ga razbudili. Trajalo je dugo i postepeno ga je iznurilo. Bio je umoran i bio je nesпоkоjan koliko i umoran, i ta kombinacija je širom otvorila

vrata nezvanom gostu. U besane snove poručnika Danbara umarširala je sumnja. Gadno ga je mučila te prve noći. Strašne mu je stvari šaputala na uvo. Da je budala. Da greši u vezi sa svime. Da je beskoristan. Da bi bolje bilo da je mrtav. Sumnja ga je te noći dovela na ivicu suza. Poručnik Danbar joj se odupirao, smirivao sebe lepim mislima. Borio se tako do jutra i u sitne sate, pred samo svitanje, konačno oterao sumnju i zaspao.

Stali su. Bilo ih je šestorica.

dva

Pripadali su plemenu Poni, najstrašnjem od svih. S tršavom krestom od bodlji bodljikavog praseta na obrijanoj glavi, pre-ranim borama i kolektivnim duševnim sklopom sličnim mašini kakva je poručnik Danbar tu i tamo slučajno umeo da postane. Međutim, u tome kako su Poniji posmatrali svet nije bilo ničega slučajnog. Posmatrali su ga nesofisticiranim ali nemilosrdno efikasnim očima, očima koje su, kad se jednom usredsrede na nekoga, u magnovenju odlučivale hoće li taj živeti ili umreti. A zaključe li da bi taj neko trebalo da prestane da živi, Poniji su se psihotičnom preciznošću starali da tako i bude. Kada je reč o donošenju smrti, Poniji su to radili mehanički i sva prerijska plemena plašila su ih se kao nikoga drugog.

Nešto što su videli nateralo je ovu šestoricu da stanu. Sada su sedeli na svojim mršavim konjima gledajući naniže u niz talasavih vododerina. Oko pola milje daleko, u rano jutro izvijao se tanušni pramičak dima.

S mesta s kog su posmatrali, na niskoj uzvišici, jasno su videli dim. Ali nisu videli njegov izvor. Izvor je bio skriven u najudaljenijoj vododerini. A pošto nisu videli sve što su hteli, počeli su da raspravljaju o tome, razgovarajući tihim, grlenim glasovima o dimu i od čega može poticati. Da su verovali kako

su jači, možda bi se bili smesta sjurili dole, ali već su dugo bili daleko od kuće, a to vreme ispostavilo se kao prava katastrofa.

Krenuli su kao mala družina od jedanaest ljudi, uputivši se prema jugu da krađu od Komanča, čuvenih po dobrim konjima. Pošto su jahali gotovo nedelju dana, na rečnom gazu iznenadila ih je velika grupa Kajova. Imali su sreće da se izvuku samo s jednim mrtvim i jednim ranjenim.

Ranjenik je istrajavao nedelju dana s probušanim plućnim krilom i zbog njega su se kretali mnogo sporije. Kad je konačno umro, i kad je pljačkaška devetorka mogla neopterećena nastaviti potragu, sve vreme ih je terao maler. Zajednice Komanča uvek su bile korak ili dva ispred zlosrećnih Ponija, koji dve nedelje nisu nailazili ni na šta sem hladnih tragova.

Naposletku su locirali veliki logor s mnogo valjanih konja i obradovali se verujući da se oblak loše sreće, koji ih je tako dugo pratio, konačno podigao. No Poniji nisu znali da se njihova sreća zapravo uopšte nije promenila. Štaviše, upravo ih je najgora moguća sreća dovela do ovog sela, jer je ova zajednica Komanča pre samo nekoliko dana doživela težak udarac kad ih je napala velika grupa Juta, koja im je ubila nekoliko dobrih ratnika i odvela trideset konja.

Komanči su bili na oprezu, a i željni osvete. Poniji su bili otkriveni čim su pokušali da se ušunjaju u selo i pobjegli su s pola logora za petama, saplićući se na iscrpljenim kojima kroz nepoznatu pomrčinu. I tek u tom povlačenju sreća ih je konačno pogledala. Trebalo je da te noći izginu do poslednjeg. Na kraju su, međutim, izgubili samo još tri ratnika.

I tako su se sada ta šestorica obeshrabrenih ljudi sedeći na usamljenom brežuljku, na konjima ispalih rebara i preumornim da se pokrenu pod njima, pitala šta da rade u vezi s pramičkom dima pola milje daleko odatle.

Rasprava o tome isplati li se napasti ili ne svojstvena je Indijancima. Ali polusatna rasprava o jednom jedinom pramičku

dima već je nešto sasvim drugo, i pokazala je koliko je nisko palo samopouzdanje ovih Poni Indijanaca. Glasovi šestorice bili su podeljeni, jedna strana bila je za to da se povuku, druga za to da ispitaju stvar. Dok su se tako natezali, samo je jedan, najokrutniji među njima, od prvog časa bio nepokolebljiv u svom mišljenju. Želeo je da se odmah stušte dole, do tog dima, i dok se međusobno ubeđivanje nastavljalo, bio je sve smrknutiji.

Posle pola sata odmakao se od svojih drugova i tiho krenuo nizbrdo. Ostala petorica pođoše za njim pitajući se šta je namerio.

Smrknuti ratnik im ogorčeno odbrusi kako oni nisu ratnici Ponija, te da više neće da jaše sa ženama. Reče im da bi trebalo da podviju rep i odu kući. Reče im da nisu Poniji, i da će radije umreti nego da se pogađa s muškarcima koji nisu muškarci.

Potom pojaha prema dimu. Ostali su ga sledili.

tri

Koliko god nije mario Indijance, Timons nije znao takoreći ništa o njihovim običajima. Teritorija na kojoj se nalazio dugo je bila relativno bezbedna. Ali bio je sâm i nije imao stvarnog načina da se odbrani, i trebalo je da zna dovoljno da naloži vatru bez dima.

Tog jutra se, međutim, iz svoje smrdljive ćebadi iskobeljao gladan kao vuk. Razmišljao je samo o slanini i kafi, i žurno je naložio lepu malu vatru od vlažnog drveta.

Upravo je Timonsova vatra privukla neverliku družinu utučenih Ponija.

Čučao je pored vatre prstiju obavijenih oko drške tiganja, udišući miris slanine, kad ga je pogodila strela. Zarila mu se duboko u desnu stranu zadnjice, tako silovito da je pao preko vatre. Čuo je pokliče još pre no što je ikog video i uspaničio se od te vriske. Vukući nogu, odskakutao je u vododerinu i ne

zastajkujući počeo da se pentra na drugu stranu, dok mu je iz stražnjice štrčala indijanska strela ukrašena perjem jarkih boja.

Videći da je sâm, Poniji nisu žurili. Dok su ostali pljačkali kola, divlji ratnik koji ih je postideo i tako naterao na akciju lenjo je kaskao za Timonsom.

Sustigao je vozara baš kad je ovaj izbio na vrh strmine što je vodila iz vododerine. Tu se Timons sapleo i pao na koleno, a kad je ustao, okrenuo se začuvši topot kopita.

Nije, međutim, stigao da vidi ni konja ni jahača. Na delić sekunde ugledao je kamenu ratnu toljagu. Sledećeg časa zarila mu se u lobanju takvom snagom da je Timonsu glava doslovno pukla.

četiri

Poniji su prekopavali po zalihama uzimajući koliko god su mogli da ponesu. Ispregli su valjanu zapregu sastavljenu od vojnih konja, zapalili kola i projahali pored Timonsovog unakaženog tela ne udostojivši ga ni pogledom. Uzeli su s njega sve što su hteli. Vozarev skalp lepršao je uz sam vrh ubičinog koplja.

Telo je celog dana ležalo u visokoj travi čekajući da ga, pošto padne noć, pronađu vukovi. Međutim, Timonsov odlazak nije značio samo gašenje jednog života. Njegovom smrću neobičan sled događaja opisao je pun krug.

Taj krug se zatvorio oko poručnika Džona Dž. Danbara. Nije mogao biti više sâm nego što je bio.

PETO POGLAVLJE

jedan

Danbar je tog jutra takođe založio vatru, ali njegova se razgorela mnogo pre Timonsove. Štaviše, poručnik je, čitav sat pre no što je vozar ubijen, uveliko ispijao svoju prvu šolju kafe.

Spisak zaliha obuhvatao je dve poljske stolice.* Raširio je jednu ispred Kargilove kolibe od busenja i dugo sedeo u njoj, s vojničkim ćebetom prebačenim preko ramena i držeći među dlanovima limeno lonče, posmatrajući svitanje svoga prvog radnog dana u Fort Sedžvik. Misli su mu brzo krenule u akciju, a kad su to uradile, u njega se ponovo useli sumnja.

Iznenada i potpuno neočekivano, poručnik se oseti poraženo. Shvatio je kako nema pojma odakle da počne, koja bi trebalo da bude njegova funkcija, pa čak ni kako da posmatra sebe. Nije imao nikakvih dužnosti, nikakvog programa da ga sledi i nije imao status.

Dok mu se sunce lagano dizalo za leđima, Danbar se nađe u hladnoj senci kolibe, pa dopuni šolju i premesti stolicu u suncem obasjano dvorište.

---

* Sklopive stolice od drveta (obično hrastovog) i jedretine, standardni deo logorske opreme Vojske SAD u 19. veku. (Prim. prev.)

Upravo je sedao, kada spazi vuka. Stajao je na vrhu jaruge naspram utvrđenja, odmah preko reke. Poručnikov prvi poriv bio je da opali jedan ili dva hica i otera ga, ali što je duže posmatrao svog posetioca, ta pomisao imala je sve manje smisla. Čak se i tako izdaleka videlo da je životinja naprosto radoznala. Pritom, na neki skriveni način, koji nikad nije do kraja izbio na površinu njegovih misli, bilo mu je drago zbog to malo društva.

Cisko je zanjištao preko u koralu i poručnik se trže. Sasvim je zaboravio na svog konja. Idući prema skladištu, osvrnuo se i video svog ranojutarnjeg posetioca kako se udaljava prema horizontu iza jaruge.

dva

Palo mu je na pamet u koralu, dok je sipao zob za Ciska u plitki čanak. Jednostavno rešenje još jednom odagna sumnju.

Zasad će sâm sebi smišljati dužnosti.

Danbar obavi kratku inspekciju Kargilove kolibe, skladišta, koralu i reke. Potom se daje na posao, počevši prvo od smeća što je gušilo obale rečice.

Mada po prirodi nije bio gadljiv, smatrao je ovo smetlište sramotom. Flaše i otpaci bili su razbacani na sve strane. Iz skorelog blata na obalama virili su polomljeni delovi opreme i dronjavi ostaci uniformi. Najgore od svega bile su strvine u različitim fazama raspadanja, nemarno bacane pored rečice. Pripadale su mahom sitnoj divljači, zečevima i biserkama. Bili su tu i jedna cela antilopa i deo druge.

Inventarisanje ove poganštine dalo je Danbaru prvi stvarni nagoveštaj šta se možda dogodilo u Fort Sedžviku. Utvrđenje je očigledno postalo mesto do koga više nikome nije bilo stalo. I onda se i ne znajući primakao veoma blizu istini.

Možda je hrana bila problem, pomisli. Možda su gladovali.

Radio je sve do podneva, samo u dugačkoj potkošulji, iznošenim pantalonama i starim čizmama, metodično raščišćavajući smeće pored reke.

Bilo je i strvina potopljenih u samom vodotoku i želudac mu se okretao od mučnine dok je iz smrdljivog blata u plićaku izvlačio gnjile životinjske leševe.

Nabacao je sve na veliki komad šatorskog platna, a kad je gomila postala dovoljno velika, povezao je platno kao džak. Zatim su on i Cisco, koji je podneo najveći teret, oteglili odvratni tovar do vrha strmine.

Do sredine poslepodneva rečica je bila potpuno čista i mada nije bio potpuno siguran, poručnik se mogao zakleti da je sada brža. Smotao je cigaretu i malo predahnuo posmatrajući rečicu kako teče. Oslobođena odvratnih parazita, ponovo je ličila na pravu reku i poručnik oseti izvestan ponos zbog onoga što je uradio.

Osovivši se na noge, oseti zatezanje u leđima. Nenačkan na ovu vrstu posla, zaključio kako bol zapravo nije neprijatan. Značio je da je nešto postigao.

Pošto je pomno pretražio obale u potrazi za zaostalim sitnim otpacima, popeo se na vrh strmine i suočio s hrpom poganštine koja mu je dopirala gotovo do ramena. Zalivši je galonom* petroleja, zapali je.

Neko vreme je stajao i posmatrao mastan crni dim kako se mehura i podiže u bezoblačno nebo. Ali onda shvati šta je uradio i oneraspoloži se. Nije trebalo da pali vatru. Ovakva lomača je ovde bila isto što i hitac iz signalnog pištolja u noći bez mesečine. Kao da je ispisao na nebu ogromnu plamteću strelu koja pokazuje pravo u Fort Sedžvik.

Stub dima će nesumnjivo privući nekoga, a taj neko će najverovatnije biti Indijanci.

---

* Oko 3,8 litara. (Prim. prev.)

---

tri

Poručnik Danbar je sve do predvečerja sedeo ispred kolibe, neprestano pretražujući pogledom horizont u svim pravcima.

Niko nije došao.

Laknulo mu je. Ali dok je tako sedeo celog poslepodneva, sa springfildovkom* i svojim velikim mornaričkim koltom na gotovs, njegov osećaj usamljenosti se pojačao. U jednom trenutku na um mu pade reč nasukan. Zadrhtao je. Znao je da je to prava reč. I znao je da će možda morati da provede poduže vreme ovako sâm. Potajno, u dubini duše, priželjkivao je osamu, ali osećaj da je nasukan, poput brodolomnika na pustom ostrvu, nije posedovao ni delić one euforije što ga je prožimala dok je s Timonsom putovao ovamo.

Bila je to otrežnjujuća pomisao.

Pojeo je oskudnu večeru i napisao svoj prvi dnevni izveštaj. Poručnik Danbar je umeo dobro da piše, zbog čega mu je papirologija padala manje teško nego većini vojnika. Pritom, bilo mu je stalo da pedantno beleži sve u vezi sa svojim boravkom u Fort Sedžvik, pogotovo u svetlu čudnih okolnosti u kojima se obreo.

Dvanaesti april 1863.

Fort Sedžvik sam zatekao u potpunosti bez posade. Utvrđenje, po svemu sudeći, već neko vreme trune. Ako je nedugo pre mog dolaska ovde i bilo ljudi, mora da i oni negde trunu.

Ne znam šta da radim.

Raspoređen sam u Fort Sedžvik, ali nemam kome da raportiram. Do bilo kakve komunikacije može doći samo ako odem odavde, a neću da napustim svoj garnizon.

---

* Eng.: *Springfield*, naziv za niz modela pušaka koji su se u istoimenoj američkoj fabrici oružja proizvodili za potrebe američkih oružanih snaga. (Prim. prev.)

Zaliha ima u izobilju.

Određio sam sebi dužnost čišćenja. Pokušaću da popravim zgradu skladišta, ali ne znam može li jedan čovek obaviti taj posao.

Ovde na Granici je sve mirno.

Poručnik Džon Dž. Danbar, SAD

Dok je te večeri padao u san, sinu mu ideja o nadstrešnici. Nadstrešnici za kolibu. Dugačkoj tendi što se pruža od ulaza. Mestu gde može da sedi ili radi u dane kad vrućina u unutrašnjosti kvartira postane nepodnošljiva. Dodatku utvrđenju.

I o prozoru, usećenom u zid od busenja. Prozor će baš mnogo značiti. Mogao bi malo smanjiti koral i iskoristiti te stupce za neke druge stvari. Možda bi nešto ipak moglo da se uradi sa skladištem.

Danbar zaspa pre no što je u glavi sastavio spisak svega čime bi se mogao uposliti. Spavao je duboko i sanjao žive snove.

Nalazio se u poljskoj bolnici u Pensilvaniji. U podnožju njegovog kreveta stajali su okupljeni lekari, pet ili šest njih u dugačkim belim pregačama natopljenim krvlju ostalih „slučajeva“.

Raspravljali su da li da mu odseku stopalo u skočnom zglobu ili u kolenu. Rasprava se pretvorila u svađu, svađa je postala gadna i dok ih je poručnik užasnuto posmatrao, naposletku se potukoše.

Mlatili su jedni druge udovima odsečenim u ranijim amputacijama. I dok su se jurili po bolnici zamahujući svojim grotesknim toljagama, pacijenti koji su ostali bez udova poskakaše ili otpuzaše sa svojih ležajeva očajnički preturajući po neredu u potrazi za sopstvenim rukama i nogama.

Pobegao je usred pometnje, mahnito izgalopiravši kroz glavni ulaz na svom napola otkinutom stopalu.

Došepesao je na blistavozelenu livadu posutu leševima vojnika Unije i Konfederacije. Poput popadalih domina koje se redom dižu, leševi su, dok je protrčavao pored njih, sedali i nišanihi pištoljem u njega.